

PREEK 20 JANUARI 2019C – 2e zondag door het jaar
Bart van Emmerik SJ

En er vloeide weer wijn in Kana. Tijdens fietskampen in het wijnland Frankrijk met het Delftse Stanislascollege vroegen leerlingen me wel eens: “Bart, kan jij ook water in wijn veranderen?” Ik was toen nog student theologie en antwoordde: “Voor dat examen ben ik helaas niet geslaagd.” Hun vraag liet wel zien dat ze kennelijk iets van dit verhaal uit de Bijbel kenden en dat vond ik op zich al verheugend. Deze vraag werd me zo’n dertig jaar geleden gesteld. Nu zit u tegenover me. Wat zou u me kunnen vragen? Misschien wel of dat wat er toen in Kana gebeurde vandaag de dag nog gebeurt.

Ja, Kana gebeurt nog steeds. Dat werd me onlangs duidelijk door een getuigenis van Alan, een Ierse medebroeder, bisschop in een bisdom in het noorden van Ierland. Met een aantal medewerkers was hij de ronde aan het doen door het bisdom. Er was niet bepaald sprake van een feestelijke bruiloftsstemming in het bisdom. Veel parochies draaiden op oververmoeide priesters die het aantal kerkbetrokken mensen zagen afnemen. De leken probeerden hen te ondersteunen, maar voelden zich niet altijd gehoord door hun priester die het vooral allemaal zelf wilde bepalen. Daarbij wekte de onthulling van de misbruikschandalen veel woede bij de gelovigen. De vreugde was uit nogal wat pastorieën en kerken weggevloeid. Konden Alan en zijn team daar iets aan veranderen?

Wat zij allereerst deden, was wat Maria in het evangelie doet. De moeder van de Heer zet als het ware haar antennes uit: ze luistert en kijkt. En zo merkt ze op dat er iets ontbreekt. Dat deed het team van Alan ook. Op de samenkomsten met priesters, parochieraden en andere betrokkenen legden ze de vraag voor: Hoe zou je willen dat jullie parochie zou zijn? Dan kwam vaak veel naar boven. Frustratie, pijn, woede, maar vooral ook heel veel liefde voor de Kerk en hun dromen over hun parochie. Vervolgens werd de vraag gesteld: Wat zou er concreet moeten gebeuren om die droom met jullie parochie te verwerkelijken? In deze luistergesprekken hielpen Alan en zijn medewerkers niet alleen om te luisteren naar elkaar, maar ook om te horen welke richting God hen wees. Ze overwogen samen Bijbelteksten en zagen dat die ook inspiratie voor hun geloofsweg boden. Ook daar deden ze wat Maria deed in Kana. Maria zei tegen de bedienden: “Doe maar wat de Heer u zeggen zal.” Om het Kanawonder onder ons mogelijk te maken moeten we luisteren naar het Woord van de Heer dat ook met ons bruiloft maken kan.

Dat water in wijn verandert, dat er weer leven komt in een bisdom waar de vreugde en het leven leken opgedroogd, blijft een geschenk dat van Christus de bruidegom komt. Maar betekent dat wij achterover kunnen leunen en wachten tot onze wijnglazen zich vanzelf vullen? Nee het vraagt ook iets van ons: Wij moeten allereerst bruiloftsmensen zijn die nog durven te geloven dat Christus de bruidegom ook met ons vandaag bruiloft kan maken door met Hem een gemeenschap van Liefde en zorg te zijn. Daarbij dienen we ook de handen uit de mouwen te steken, zoals die dienaars die kruiken in Kana met zo’n 300 liter water moeten vullen. (En dat in tijden zonder waterleiding!)

Ook in het bisdom van Alan moest er iets in de mensen zelf veranderen. Allereerst een mentaliteitsverandering. In het bisdom dat nogal behoudend was, zag men de leken als hulpjes van de priesters, die het allemaal bepaalden en deden. Daardoor bleven vele gaven die gelovigen kunnen inbrengen ongebruikt, werden priesters overbelast en leden parochies aan 'bloed(wijn)armoede' en gebrek aan leven. Het team van Alan bracht de oproep van paus Benedictus in herinnering dat leken niet beschouwd moesten worden als hulpjes van de pastores, maar als medewerkers die delen in de verantwoordelijkheid om Kerk te zijn. Horen we daarin ook niet Paulus' woorden aan de gelovigen van Korinte terug? "Aan ieder van ons wordt de openbaring van de Geest meegedeeld tot welzijn van allen...Alles is het werk van een en dezelfde Geest, die aan ieder zijn gaven uitdeelt zoals Hij het wil." In het bisdom van Alan gingen priesters beseffen dat ze niet alles zelf hoefden te doen en leken ruimte dienden te geven. En gelovigen namen verantwoordelijkheid niet in plaats van de priester, maar samen met hen. Zo ontstond er een nieuwe mentaliteit en dynamiek in het bisdom die allen als weldadig ervoeren. Ze waren alleen nog op zoek naar een naam van hun project. Aanvankelijk kwamen ze op nogal saaie namen, zoals 'Beweging voor kerkopbouw'. Iemand reageerde daarop: "Nee, dat niet! Dat gaat uit alsof onze Kerk kapot of dood is. Veel mensen denken dat ook. Maar wij voelen toch dat dit niet waar is? Onze Kerk is niet dood, maar leeft. Waarom noemen we ons niet 'Living Church' (Levende Kerk)?"

What is in the name? Een naam drukt de identiteit en de roeping uit van een gemeenschap. Zo gebeurde in Ierland wat er eeuwen daarvoor in het Israël na de ballingschap gebeurde. In de eerste lezing drukt Jesaja het godsvolk van toen en nu op het hart: "Gij zult niet meer heten: de Verlatene, uw land niet meer: Woestenij; maar gij zult heten: Mijn welbehagen, uw land Gehuwde." Zou God ons vandaag ook zo'n naam kunnen geven? En welke naam zou ons bisdom of Krijtberggemeenschap van Hem krijgen?

Nog even terug naar die vraag van die leerlingen van het Stanislascollege: "Kan jij water in wijn veranderen?" Stel dat die ons hier die vraag stellen: "Kunnen jullie water in wijn veranderen? Kunnen jullie in deze tijd nog iets brengen dat mensen draagt, hoop geeft en vreugde brengt?" Ik hoop dat u dan niet zoals ik destijds antwoordde dat we helaas voor dat examen gezakt zijn. Maar misschien iets als: "We zijn een levende Kerk waarin telkens opnieuw water in wijn veranderd kan worden, op God's tijd en wijze".